

Dowody- cz. I

Mgr Paulina Ogorzałek

Prawo dowodowe

= „ogół norm regulujących zbieranie, utrwalanie i wykorzystywanie dowodów w procesie”

(S. Waltoś, *Proces karny. Zarys systemu*, Warszawa 2016, s. 348)

→ Z kolei pod pojęciem „postępowania dowodowego” rozumieć należy rozumieć „przebieg procesowy, w trakcie którego zbierane, utrwalane i oceniane są dowody” (S. Waltoś, op. Cit., s. 348).

Znaczenie regulacji dot. Dowodów dla procesu karnego

- Zgodnie z zasadą prawdy materialnej, uregulowanej w art. 2 § 2 k.p.k.: Podstawę wszelkich rozstrzygnięć powinny stanowić prawdziwe ustalenia faktyczne.
- Poznanie procesowe jest możliwe wyłącznie na podstawie dowodów, zaś czynności prowadzące do ich uzyskania muszą mieścić się w granicach, określonych przez przepisy k.p.k.
- Aby zrealizować cel postępowania, niezbędne jest wykazanie wszelkich istotnych faktów dla rozstrzygnięcia odpowiedzialności oskarżonego.

Zasady postępowania dowodowego

**Zasada prawdy
materialnej**

Bezpośredniości

**Swobodnej
oceny
dowodów**

Zasada bezpośredniości → dyrektywa, w myśl której organ procesowy powinien zetknąć się ze źródłem i środkiem dowodowym osobiście, a środkiem dowodowym, na którym opiera swe ustalenia, powinien być przede wszystkim tzw. dowód pierwotny.

Zasada swobodnej oceny dowodów → dyrektywa, zgodnie z którą organy procesowe przy ocenie dowodów kierują się:

- swoim przekonaniem (nieskrępowanym ustawowymi regułami oceny),
- przekonanie ukształtowane pod wpływem wskazań wiedzy, doświadczenia życiowego i zasad logicznego rozumowania.

Ocena dowodu może mieć charakter uprzedni lub następczy (przed lub przeprowadzeniem dowodu).

Zasada swobodnej oceny dowodów a...

▶ dowolna ocena dowodów

- Brak jakichkolwiek wskazań odnośnie do oceny dowodów i brak kryteriów kontroli sposobu rozumowania organu procesowego

zasada bezstronności

- Przy ocenie dowodów organy procesowe mają obowiązek zachować obiektywizm (art. 4)

▶ legalna (prawna) ocena dowodów

- Poznanie rzeczywistości poprzez stosowanie formalnych reguł dowodowych.
- np. przyznanie się królową dowodów; warunek potwierdzenia okoliczności zdarzenia przez dwóch świadków itp.
- Ważne! Prawna (legalna) ocena dowodów występuje w KPK w **odniesieniu do oceny apriorycznej** (oceny dopuszczalności dowodu).

Zasada swobodnej oceny dowodów

- **Art. 7 („wszystkie przeprowadzone dowody”) należy doprecyzować.**
 - 1. „Wszystkie przeprowadzone dowody” nie odnosi się do tych dowodów, które zostały przeprowadzone wbrew zakazom dowodowym – takie dowody należy wyeliminować z podstawy rozstrzygnięcia, jeżeli zostały przeprowadzone i nie podlegają ocenie**
 - 2. art. 92 – podstawę faktyczną orzeczenia stanowi całokształt okoliczności ujawnionych w toku postępowania**
 - każdego orzeczenia np. postanowienia prokuratora
 - 3. art. 410 - podstawę wyroku może stanowić tylko całokształt okoliczności ujawnionych w toku rozprawy głównej**
 - uszczegółowienie art. 92 w odniesieniu do rozprawy głównej
 - nie oznacza to konieczności rzeczywistego przeprowadzenia wszystkich dowodów, niektóre można ujawnić albo uznać za ujawnione bez odczytywania (por. art. 394)

Pojęcie dowodu

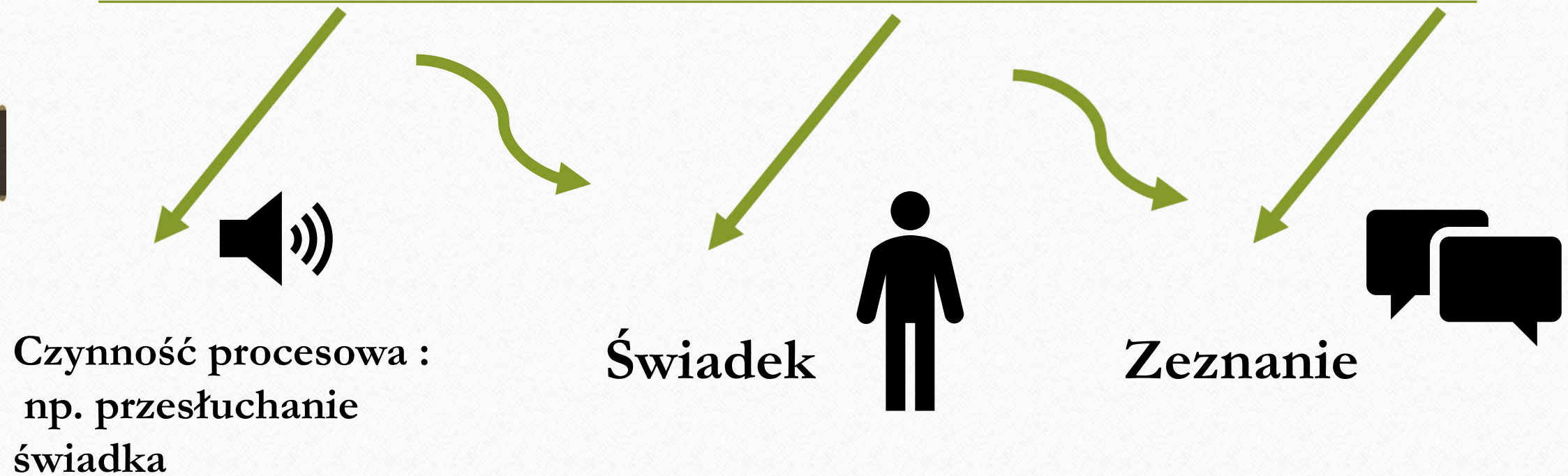
- *Każdy dopuszczalny przez prawo karne procesowe środek, służący dokonaniu ustaleń, mających znaczenie dla rozstrzygnięcia;*

(A. Gaberle, Dowody w sądowym procesie karnym..., Warszawa 2010, s. 23)

- W kwestiach irrelevantnych dla rozstrzygnięcia nie przeprowadza się dowodów;
- Dowód musi zostać wprowadzony do procesu, w oparciu o zasady uregulowane w k.p.k.

Wieloznaczność pojęcia dowodu

Wieloznaczność pojęcia dowodu

Najczęściej termin „dowód” jest przywoływany na oznaczenie:

Źródła dowodowego- źródło informacji o faktach; osoba lub rzecz, od której pochodzi dowód (np. świadek, ciało ludzkie, rzecz)

Środka dowodowego- informacja pochodząca od źródła dowodowego uzyskiwana w sposób przewidziany prawem; nośnik informacji o fakcie podlegającym udowodnieniu (np. nośnikiem informacji będzie zeznanie świadka, efekty przeszukania, czy oględzin);

Faktu dowodowego- dana okoliczność udowodniona za pomocą określonych źródeł i środków dowodowych, która sama w sobie stanowi dowód na istnienie innej okoliczności. **JEST TO PRZEDMIOT DOWODU.**

Źródło dowodowe a środek dowodowy

Osoba lub rzecz od której pochodzą informacje o faktach istotnych dla rozstrzygnięcia

- Oskarżony
- Świadek
- Biegły
- Rzecz lub miejsce
- Dokument

Informacje płynące ze źródła dowodowego w sposób określony w k.p.k.

- Wyjaśnienia
- Zeznania
- Opinia
- Cechy i właściwości
- Treść

Pojęcie dowodu

Dowód to każdy dopuszczalny przez prawo karne procesowe środek służący ustaleniu okoliczności mających znaczenie dla rozstrzygnięcia.

T. Grzegorzczak, J. Tylman

- również ustawodawca niejednolicie posługuje się pojęciem dowodu – zob. art. 167, 199, 217 k.p.k.
- dowód to uzyskana zgodnie z prawem informacja pozwalająca na ustalenie okoliczności istotnej dla rozstrzygnięcia
- w zasadzie przedmiotem dowodu mogą być wyłącznie fakty, a jedynie wyjątkowo prawo – dot. to prawa obcego i międzynarodowego oraz szczegółowych norm technicznych

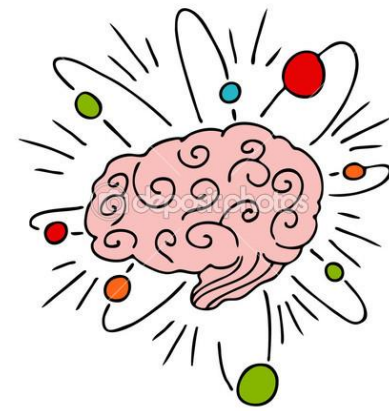
PRZEDMIOT DOWODU

FAKT DOWODOWY

Fakt, który podlega udowodnieniu. Jego ustalenie ma znaczenie dla rozstrzygnięcia. Jest poznawany za pomocą środków dowodowych. Wskazuje także na kolejne fakty.

- najczęściej jest to ustalenie WINY i SPRAWSTWA danej osoby
- Można wyodrębnić dowody wskazujące na **fakt główny** i **fakt uboczny**

Systematyka dowodów

▶ Osobowe i rzeczowe

podział ze względu na rodzaj źródła dowodowego

- **Dowody osobowe** - pochodzą od człowieka (osoby żyjącej)
 - Świadek, oskarżony
 - Sposób przeprowadzenia – przesłuchanie
 - Środek dowodowy – zeznania, wyjaśnienia
- **Dowody rzeczowe** - rzecz w szerokim znaczeniu tego słowa
 - Przedmiot, miejsce, ciało człowieka
 - Sposób przeprowadzenia – oględziny
 - Środek dowodowy – cechy i właściwości rzeczy

▶ Pojęciowe i zmysłowe

kryterium treści środka dowodowego (treść informacyjna)

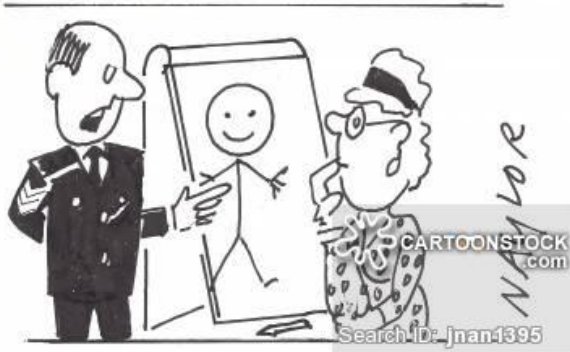
- **Dowody pojęciowe** - dowody zawierające treści intelektualne
 - Poznawane za pomocą zmysłów, ale organ procesowy dostaje je w gotowej formie
 - Oświadczenia wiedzy osobowych źródeł dowodowych, treść dokumentu, filmu
- **Dowody zmysłowe** - środek dowodowy oddziałuje na zmysły i dopiero w wyniku doznań zmysłowych powstaje treść pojęciowa
 - Poznanie dowodów rzeczowych, ich cech i właściwości poprzez oględziny

Systematyka dowodów – dowody ścisłe i swobodne

Podział ze względu na kryterium sposobu utrwalenia dowodu

- **Dowody ścisłe** - przeprowadzane w ściśle określony sposób i w ściśle określonej formie; bezwzględnie wymagany jako podstawa rozstrzygnięcia o winie i karze
- **Dowody swobodne** – nie ma potrzeby zachowywania wszystkich wymogów prawa dowodowego dotyczących sposobu przeprowadzania i dokumentowania czynności dowodowej. Mogą zostać wykorzystane przy rozstrzyganiu innych kwestii niż odpowiedzialność oskarżonego:

- w zakresie decydowania o dopuszczalności postępowania karnego (wszcęcie, odmowa wszczęcia, umorzenie, pojęcie na nowo np. umorzonego dochodzenia)
- w postępowaniach sprawdzających (np. badanie zasadności wznowienia postępowania)
- w postępowaniach incydentalnych

"You're our only eye witness. Is this the very best you can do?"

Gwarancyjne znaczenie podziału dowodów na ścisłe i swobodne a wprowadzanie do procesu informacji z czynności operacyjno – rozpoznawczych na podstawie art. 393 § 1 k.p.k.

Systematyka dowodów – dowody pierwotne i pochodne

Odległość od źródła dowodowego od dowodzonego faktu

(podstawa dla konturowania zasady bezpośredniości)

Pierwotne

- Tzw. dowód z pierwszej ręki
- Źródło dowodowe zetknęło się bezpośrednio z udowodnianym faktem
- Np. świadek naoczny, oryginał dokumentu

Pochodne

- Dowód z dalszego źródła
- Źródło dowodowe jest ogniwem pośrednim między źródłem pierwotnym a faktem dowodzonym
- Np. świadek ze słyszenia, protokoły zeznań, kopia dokumentu,

Nie mylić z dowodami bezpośrednimi i pośrednimi!!

Systematyka dowodów – dowody bezpośrednie i

pośrednie

Kryterium stosunku do faktu głównego

- **Dowody bezpośrednie** - dotyczą wprost faktu głównego i bezpośrednio potwierdzają bądź zaprzeczają istnieniu przestępstwa
 - np. nagranie, na którym widać jak oskarżony wybija szybę, wchodzi do sklepu, wyciąga pieniądze z kasy i wychodzi ze sklepu
 - znamiona czynu z art. 279 k.k. – „kto kradnie z włamaniem...”
- **Dowody pośrednie** - tzw. dowody poszlakowe; dotyczą faktów ubocznych (dowodowych)
 - np. nagranie na którym widać, jak oskarżony, w godzinach, w których sklep jest zawsze zamknięty, wychodzi z samochodu na parkingu przed sklepem, idzie w kierunku sklepu, na nagraniu słychać odgłos tłuczonej szyby, a po pewnym czasie na nagraniu widać, jak oskarżony pośpiesznie wraca do samochodu z torbą, której wcześniej nie miał, wsiada do samochodu i szybko odjeżdża, a na nagraniu słychać dzwoniący alarm.
 - Jeżeli sprawa ma charakter poszlakowy, to nierozzerwalny łańcuch poszlak rozpatrywanych we wzajemnym powiązaniu winien prowadzić do nieodpartego wniosku o sprawstwie oskarżonego pomimo braku na to *dowodów bezpośrednich* (por. wyrok SN z 14.12.2016 r., III KK 152/16)

Poszlaka- fakt dowodowy uboczny. Poszlaka tym się różni od dowodu bezpośredniego, że nie wskazuje na fakt główny, lecz jedynie pośrednio potwierdza ważne tezy dowodowe. Pojedyncza poszlaka upoważnia tylko do wniosku, że określony **fakt mógł zaistnieć, ale nie musiał** (D. Gruszecka [w:] **Proces karny**, red. J. Skorupka, Warszawa 2017, s. 388).

Istota procesu poszlakowego

Postanowienie Sądu Najwyższego - Izba Karna z dnia 13 lutego 2014 r. – sygn. akt V KK 281/13

„Proces typowo poszlakowy to taki, w którym z poszlaki (factum probans), nazywanej także faktem ubocznym, sąd wyciąga wniosek o istnieniu faktu głównego (factum probandum). To wnioskowanie, mające charakter redukcyjny, oparte jest na stwierdzeniu, że pomiędzy faktem ubocznym (faktami ubocznymi) a faktem głównym istnieje określony związek wewnętrzny o charakterze obiektywnym. W procesie poszlakowym brak jest dowodów bezpośrednich (choćby pochodnych), zaś ustalenia dotyczące faktu głównego tj. sprawstwa oskarżonego za zarzucany mu czyn przestępny, oparte są jedynie na dowodach pośrednich, inaczej nazywanych poszlakowymi”.

Czynności dowodowe

Jest to czynność organu procesowego zmierzająca do :

→ **Poszukiwawcze czynności dowodowe**- w celu odszukania i ujawnienia śladów (dające się uchwycić i zidentyfikować zmiany w obiektywnej rzeczywistości, następstwa realizacji czynu przestępnego) oraz źródeł dowodów rzeczowych i osobowych oraz ich zabezpieczenia) -

Np. *przeszukanie, zatrzymanie rzeczy, poszukiwanie i list gończy*

→ **czynności ujawniające dowody**- w celu pozyskania środka dowodowego ze znanego już źródła dowodu (*przesłuchanie, oględziny, odczytanie, eksperyment procesowy*)

→ **czynności kontrolujące dowody** – w celu oceny wiarygodności i przydatności procesowej środka dowodowego konfrontacja, porównanie oryginałów dowodów rzeczowych, ponowienie czynności dowodowej

Kiedy możemy przyjąć, że dany fakt został udowodniony?

Zachodzi wówczas, gdy w świetle przeprowadzonych dowodów fakt przeciwny dowodzonemu jest **niemożliwy** lub **wysoce nieprawdopodobny**.

Muszą zaistnieć dwa warunki udowodnienia:

Obiektywny- dowody zebrane w sprawie mają taką siłę przekonywania, że eliminują wszelkie racjonalne wątpliwości, tak iż każdy normalnie oceniający człowiek uzna fakt za udowodniony;

Subiektywny- zebrane dowody wywołują u organu oceniającego całkowitą pewność, że żadna inna ewentualność nie zachodzi.

-
- **Obowiązek udowodnienia** określonych faktów odnosi się jedynie do **ustaleń niekorzystnych dla oskarżonego**- art. 5 § 2. k.p.k. :

Niedające się usunąć wątpliwości rozstrzyga się na korzyść oskarżonego.

- Obok udowodnienia k.p.k. posługuje się wymogiem osiągnięcia różnych, określonych stopni prawdopodobieństwa, np. przy wszczęciu postępowania przygotowawczego („uzasadnione podejrzenie popełnienia przestępstwa”- art. 303 k.p.k.); przy zastosowaniu środków zapobiegawczych (art. 249 § 1 k.p.k.).
- K.p.k. statuuje także wyjątki pozwalające na przyjęcie istnienia danego faktu bez przeprowadzania postępowania dowodowego- **SUROGATY dowodzenia.**

Surogaty udowodnienia

- **Notoryjność**- bezsporna znajomość określonych faktów, wynikająca jedynie z tzw. Ogólnej wiedzy dostępnej dorosłemu członkowi społeczeństwa; tych faktów nie trzeba już dowodzić, **ale nie jest wykluczony dowód przeciwny** (art. 168 k.p.k.);

Notoryjność powszechna- fakty znane nieograniczonej liczbie osób zamieszkałych na terenie, gdzie toczy się postępowanie dowodowe;

Notoryjność urzędowa- znajomość określonych faktów przez organ procesowy w związku z pełnieniem swojej funkcji (obowiązkiem organu jest zwrócenie uwagi stronom na te fakty).

Art. 168. Fakty powszechnie znane nie wymagają dowodu. To samo dotyczy faktów znanych z urzędu, należy jednak zwrócić na nie uwagę stron. Nie wyłącza to dowodu przeciwnego

Surogaty udowodnienia

Oczywistość- wyższy stopień notoryjności powszechnej; wyklucza możliwość nieznanomości danego faktu przez przeciętnie wykształconego i rozumnego człowieka → np. to że tlen jest niezbędny człowiekowi do życia.

Uprawdopodobnienie- określony fakt nie jest bezsporny i oczywisty, ale będzie udowadniany na późniejszym etapie postępowania.

Np. postanowienie o wszczęciu śledztwa lub dochodzenia wydaje się, jeżeli zachodzi **uzasadnione podejrzenie popełnienia przestępstwa** (co zostaje na dalszym etapie postępowania zweryfikowane).

Surogaty udowodnienia w orzecznictwie

Postanowienie SN z 20.03.2013 r., II KK 230/12

Fakty powszechnie znane są to fakty znane bez mała każdemu poprawnie rozumującemu człowiekowi, funkcjonującemu w danej społeczności, w czasie procesu. Fakty te stanowią części składowe podstawowej wiedzy ogólnej, także historycznej. Chodzi przy tym o rzeczywiste, prawdziwe fakty, a nie o powszechne nawet, ale jedynie niepotwierdzone przekonania o ich istnieniu. W stosunku do niektórych faktów powszechnie znanych można przy tym mówić o ich oczywistości, ich znajomość jest bowiem bezsporna i powszechna

Wyrok SA w Krakowie z 8.10.2008 r.,
II AKa 92/08

Nagminność przestępstwa może mieć znaczenie dla wymiaru kary wśród innych okoliczności podlegających uwzględnieniu, ale powinna być udowodniona lub strony powinny się uprzedzić, że fakt ten jest sądowi znany z urzędu. Na ogół nie jest to objęte wiedzą powszechną (art. 168 k.p.k.).

Wyrok SN z 8.06. 2010 r.,

III KK 409/09

Powoływanie się na fakt znany sądowi z urzędu możliwe jest w odniesieniu do okoliczności, z którymi sąd zapoznał się w toku czynności procesowych w innych sprawach lub w związku z działalnością służbową sędziego.

Sensowna weryfikacja ustalenia opartego na wiedzy sądu posiadanej z urzędu może zostać przeprowadzona jedynie wtedy, gdy jednocześnie z powołaniem się na tę okoliczność sąd wskaże, kiedy i w jaki sposób taką wiadomość powziął.

Domniemanie procesowe

Ustalanie faktów na podstawie domniemań jest wynikiem wnioskowania o wysokim prawdopodobieństwie zaistnienia określonego stanu rzeczy ze względu na jego wynikanie z innego stanu rzeczy, już udowodnionego.

Domniemanie prawne- wynikają z norm prawnych; powstają z woli ustawodawcy.

Wzruszalne- można je obalić przeciwdowodem; np. domniemanie niewinności;

Niewzruszalne- nie jest tu dopuszczalny żaden przeciwdowód; ich oddziaływanie jest trwałe; np. domniemanie niezdolności sędziego do orzekania na podstawie art. 40k.p.k.

Domniemanie faktyczne- sądy o faktach wynikające z doświadczenia życiowego i obserwacji określonych prawidłowości przyczynowych; mogą zostać obalone przeciwdowodem; nie są przedmiotem regulacji ustawowej.

Np. sędzia był prawidłowo mianowany lub delegowany do danego sądu

Ciężar dowodu i ciężar (obowiązek) dowodzenia

materialny

- udowodnienie zarzutu jest w interesie tego, kto stawia dany zarzut i obciążają go następstwa nieudowodnienia tezy (nieudowodniona teza upada);
- ALE nie ma znaczenia kto udowodnił twierdzenie (np. oskarżony może przyznać się do winy i udowodnić zarzut oskarżenia)

formalny

- tezę może udowodnić wyłącznie ten, kto ją wysunął i tylko wtedy może zostać uwzględniona.
- nikt inny, a zwłaszcza organ procesowy nie może udowodnić tezy wysuniętej przez inną osobę (tzn. zarzut oskarżenia może udowodnić wyłącznie oskarżyciel)
- nie występuje w KPK ze względu na zasadę prawdy materialnej

prakseologiczny

- ciężar dowodu spoczywa na każdym, kto coś twierdzi.
- Obciąża w tym znaczeniu również oskarżonego, gdy podnosi fakty sprzeczne z tezą oskarżenia
- np. musi przedstawić dowód potwierdzający alibi, jeżeli się na nie powołuje.

Ciężar dowodu w znaczeniu materialnym NIGDY nie spoczywa na oskarżonym ze względu na zasadę domniemania niewinności. To oskarżenie ma udowodnić winę oskarżonego, a nie oskarżony ma udowodnić, że jest niewinny.

Wprowadzanie dowodu do procesu

- **Wprowadzanie dowodów do procesu**- czynność polegająca na włączeniu do procesu karnego źródeł dowodowych w celu wykorzystania w postępowaniu przed danym organem procesowym pochodzących od nich środków dowodowych.
 - **Inicjatywa dowodowa**- uprawnienie do wprowadzania dowodów do procesu; przysługuje organom procesowym, w tym sądowni, które mogą wprowadzać dowody z urzędu, oraz stronom, a w ograniczonym zakresie także biegłym.
- **PP**: zasada przeprowadzanie dowodów z urzędu
- **PS**: na wniosek stron

Art. 167 k.p.k.

- „Dowody przeprowadza się na wniosek stron albo z urzędu”

Etapy wprowadzania dowodów do procesu

1. Wniosek dowodowy
2. Dopuszczenie dowodu
3. Przeprowadzenie dowodu

-
- **Wniosek dowodowy**- oświadczenie postulatywne kierowane przez uprawniony podmiot do organu procesowego, zawierające żądanie przeprowadzenia dowodu w celu ustalenia określonego faktu lub okoliczności. Może zostać złożony w formie pisemnej lub ustnej (do protokołu).
 - **Art. 169. § 1. We wniosku dowodowym należy podać oznaczenie dowodu oraz okoliczności, które mają być udowodnione. Można także określić sposób przeprowadzenia dowodu**

Wniosek dowodowy złożony w formie pisemnej musi odpowiadać:

- **Ogólne wymogi** pisma procesowe- warunki formalne (art. 119 k.p.k.):
 - 1) **oznaczenie organu**, do którego jest skierowane, oraz **sprawy**, której dotyczy;
 - 2) **oznaczenie** oraz **adres wnoszącego** pismo;
 - 3) **treść** wniosku lub oświadczenia, w miarę potrzeby z uzasadnieniem;
 - 4) **datę** i **podpis** składającego pismo.
- Nie spełnia wymogów formalnych → art. 120 k.p.k. (wezwanie do usunięcia braków formalnych w terminie 7 dni).

Forma uwzględnienia wniosku zależy od stadium procesowego:

- PP: Organ prowadzący postępowanie nie jest zobligowany do wydania decyzji o dopuszczeniu dowodu; samo przystąpienie do przeprowadzenia dowodu świadczy o zgodzie organ.
- **Wyjątek: dopuszczenie dowodu z opinii biegłego → forma: postanowienie**
- PS: Każdy wniosek dowodowy wymaga rozstrzygnięcia przez wydanie decyzji procesowej lub postanowienia, lub tylko zarządzenia

Wprowadzanie dowodów do procesu – inicjatywa stron

Wniosek dowodowy strony skierowany do organu prowadzącego postępowanie

Dopuszczenie przez organ procesowy dowodu wnioskowanego przez stronę

Organ procesowy przeprowadza dowód wnioskowany przez stronę

- Wniosek dowodowy – żądanie strony przeprowadzenia określonego dowodu
- Sposób wprowadzenia dowodów do procesu charakterystyczny dla procesu kontradiktoryjnego
- wniosek dowodowy nie zawsze musi być wnioskiem o przeprowadzenie dowodu, może on także zmierzać do wykrycia lub oceny właściwego dowodu
- Forma:
 - Ustna do protokołu – art. 169
 - Pisemna – art. 119 § 1 i 169

- Uwzględnienie – w formie zarządzenia
- **ALE jeżeli wniosek dowodowy został złożony na rozprawie a inna strona się mu sprzeciwia, o dopuszczeniu dowodu decyduje sąd postanowieniem (art. 368)**
- postanowienie niezaskarżalne i nie wymaga uzasadnienia
- Jeżeli strona złożyła wniosek dowodowy organ ma obowiązek rozstrzygnąć w przedmiocie tego wniosku.
- Przesłanki oddalenia wniosku dowodowego – art. 170 § 1

Czynność dowodowa jest zawsze czynnością organu procesowego

UWAGA!! ZMIANA ART. 170 k.p.k.

- Proszę zwrócić uwagę na zmianę brzmienia art. 170 k.p.k., gdyż został on w sposób znaczący zreformowany!
- Wprowadzona została w nim nowa przesłanka w pkt 6: *wniosek dowodowy został złożony po zakreślonym przez organ procesowy terminie, o którym strona składająca wniosek została zawiadomiona* (tzw. prekluzja dowodowa).
- Wprowadzono nowy par 1 a !

STARE BRZMIENIE PRZEPISU

- **Art. 170 § 1. Oddala się wniosek dowodowy, jeżeli:**

- 1) przeprowadzenie dowodu jest niedopuszczalne- np. *zakaz dowodowy*.

- 2) okoliczność, która ma być udowodniona, nie ma znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy albo jest już udowodniona zgodnie z twierdzeniem wnioskodawcy;

- 3) dowód jest nieprzydatny do stwierdzenia danej okoliczności-np. *biegły złej specjalności*.

- 4) dowodu nie da się przeprowadzić – np. *śmierć świadka*

- 5) wniosek dowodowy w sposób oczywisty zmierza do przedłużenia postępowania.

- **§ 2.** Nie można oddalić wniosku dowodowego na tej podstawie, że dotychczasowe dowody wykazały przeciwieństwo tego, co wnioskodawca zamierza udowodnić.

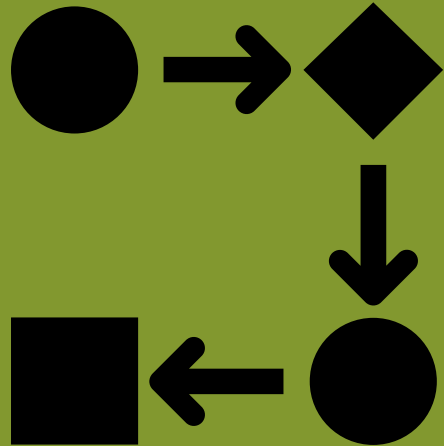
- **§ 3.** Oddalenie wniosku dowodowego następuje w formie postanowienia.

- **§ 4.** Oddalenie wniosku dowodowego nie stoi na przeszkodzie późniejszemu dopuszczeniu dowodu, chociażby nie ujawniły się nowe okoliczności.

NOWE BRZMIENIE:

- § 1. Oddala się wniosek dowodowy, jeżeli:
 - 1) przeprowadzenie dowodu jest niedopuszczalne;
 - 2) okoliczność, która ma być udowodniona, nie ma znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy albo jest już udowodniona zgodnie z twierdzeniem wnioskodawcy;
 - 3) dowód jest nieprzydatny do stwierdzenia danej okoliczności;

- 4) dowodu nie da się przeprowadzić;
- 5) wniosek dowodowy w sposób oczywisty zmierza do przedłużenia postępowania;
- 6) wniosek dowodowy został złożony po zakreślonym przez organ procesowy terminie, o którym strona składająca wniosek została zawiadomiona.
- § 1a. Nie można oddalić wniosku dowodowego na podstawie § 1 pkt 5 lub 6, jeżeli okoliczność, która ma być udowodniona, ma istotne znaczenie dla ustalenia, czy został popełniony czyn zabroniony, czy stanowi on przestępstwo i jakie, czy czyn zabroniony został popełniony w warunkach, o których mowa w art. 64 uchylony lub art. 65 uchylony Kodeksu karnego, lub czy zachodzą warunki do orzeczenia pobytu w zakładzie psychiatrycznym na podstawie art. 93g orzekanie pobytu w zakładzie psychiatrycznym Kodeksu karnego.
- § 2. Nie można oddalić wniosku dowodowego na tej podstawie, że dotychczasowe dowody wykazały przeciwieństwo tego, co wnioskodawca zamierza udowodnić.
- § 3. Oddalenie wniosku dowodowego następuje w formie postanowienia.
- § 4. Oddalenie wniosku dowodowego nie stoi na przeszkodzie późniejszemu dopuszczeniu dowodu, chociażby nie ujawniły się nowe okoliczności.

- POSZCZEGÓLNE PRZESŁANKI ODDALENIA WNIOSKU DOWODOWEGO

**Dowód
niedopuszczalny-
art. 170 par 1 pkt 1
k.p.k.**

Co do zasady będzie to dotyczyło sytuacji, gdy przepis ustawy zakazuje przeprowadzania konkretnych dowodów- za pomocą określonych źródeł dowodu (np. określona kategoria świadków) lub w ogóle w sytuacji, gdy ustawa zakazuje dowodzenia pewnych okoliczności (np. narady i głosowania nad wyrokiem przez sędziów).

Tego rodzaju przepisy ustawy noszą nazwę tzw. „zakazów dowodowych”.

Przykładem jest zakaz z art. 178 par 1 pkt 1, który obejmuje zakaz przesłuchania obrońcy lub adwokata, który udzielał porady prawnej zatrzymanemu lub zakaz przesłuchania jako świadka duchownego- co do okoliczności objętych tajemnicą spowiedzi.

Zakaz dowodowy z art. 178 par 1 pkt 1 k.p.k

Nie wolno przesłuchiwać jako świadków:

1) obrońcy albo adwokata lub radcy prawnego działającego na podstawie [art. 245 § 1](#), co do faktów, o których dowiedział się udzielając porady prawnej lub prowadząc sprawę;

2) duchownego co do faktów, o których dowiedział się przy spowiedzi.

**Okoliczność, która
ma być
udowodniona, nie
ma znaczenia dla
rozstrzygnięcia
sprawy**

Taka sytuacja będzie miała miejsce, gdy okoliczność, będąca objęta wnioskiem dowodowym odnosi się do kwestii ubocznych- czyli takich, które nie są związane z uczestnikami procesu, czy samym przedmiotem procesu,

"Możliwość ustalenia, że "okoliczność, która ma być udowodniona, nie ma znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy" dopuszcza się wyłącznie w wyjątkowych wypadkach, pozwalających przyjąć bez żadnych wątpliwości, że teza dowodowa dotyczy okoliczności całkowicie ubocznej i niemającej żadnego związku z czynem oskarżonego, a więc pozbawionej – w konsekwencji – wpływu na treść rozstrzygnięcia. Wymaga to wstępnej oceny wartości i znaczenia oferowanego dowodu, polegającej na konfrontacji tezy dowodowej z tymi ustaleniami faktycznymi, których dotyczy bezpośrednio lub które – pozostając w logicznym związku z tezą wniosku dowodowego – mogą ulec weryfikacji lub zmianie w wyniku przeprowadzenia dowodu" (wyr. SN z 20.2.2002 r., [V KKN 566/99](#)).

**Oddalenie
wniosku
dowodowego
okoliczności
uprzednio
udowodnionej.**

Oddalenie wniosku dowodowego następuje zatem wówczas, gdy przyjęto już za udowodnioną tezę prezentowaną we wniosku dowodowym strony, a wnioskowany dowód miałby to jedynie jeszcze raz potwierdzić (zob. wyr. SN z 8.11.1974 r., V KR 295/74, OSNKW 1975, Nr 1, poz. 9).

Nieprzydatność dowodu do stwierdzenia danej okoliczności.

„Chodzi zatem o dowody wprawdzie możliwe i dopuszczalne, ale bezużyteczne, np. powołanie jako biegłego osoby nie z tej dziedziny specjalistycznej, która jest wymagana w sprawie, czy też przeprowadzenie oględzin miejsca zdarzenia, które w wyniku upływu czasu i zmiany warunków uległo zmianom w porównaniu z tym, jak wyglądało w chwili zdarzenia” (J. Skorupka (red.), Kodeks postępowania karnego. Komentarz, Wyd. 3. Warszawa 2018);

"Nieprzydatność dowodu łączy się z sytuacją, w której w następstwie konfrontacji oznaczonego we wniosku dowodu z okolicznością, która ma być za jego pomocą udowodniona, organ procesowy dochodzi do wniosku, iż nie sposób za pomocą tegoż dowodu udowodnić tego, czego oczekuje wnioskodawca" (post. SN z 26.6.2008 r., [V KK 197/08](#), OSNwSK 2008, Nr 1, poz. 1348).

Złożenie wniosku dowodowego po zakreślonym przez organ terminie (o którym strona została zawiadomiona)

- Nowa przesłanka, wprowadzona nowelizacją X 2019r.,
- Wprowadza swoistą prekluzję dowodową w kpk,
- Ograniczenia- kiedy wniosku się nie oddała, mimo że został złożony po terminie. Gdy dowód:
 - 1) ma istotne znaczenie dla ustalenia, czy został popełniony czyn zabroniony;
 - 2) czy ten czyn zabroniony stanowi przestępstwo i jakie;
 - 3) czy czyn został popełniony w warunkach, o których mowa w art. 64 lub 65 kk;
 - 4) czy zachodzą warunki do orzeczenia pobytu w zakładzie psychiatrycznym na podstawie art. 93g kk.

Opinia RPO w sprawie nowelizacji

- Proszę o lekturę wystąpienia RPO do Ministra Sprawiedliwości w sprawie projektu noweli Kodeksu postępowania karnego, II.510.1319.2018 :
<https://www.rpo.gov.pl/sites/default/files/Wyst%C4%85pienie%20do%20Ministra%20Sprawiedliwo%C5%9Bci%20w%20sprawie%20projektu%20noweli%20Kodeksu%20post%C4%99powania%20karnego.pdf>
- S. 7-8 dotyczy w szczególności nowej podstawy oddalenia wniosku dowodowego z pkt. 6.

Współcześnie coraz częściej dopuszcza się możliwość na poszukiwanie dowodów przez podmioty nieinstytucjonalne

- **Dowody prywatne**- każdy środek dowodowy zgromadzony, wyszukany, zebrany, utrwalony, stworzony, zamówiony lub zabezpieczony przez podmiot prywatny dla celów postępowania karnego, niezależnie od tego, czy w czasie, kiedy dany dowód został zebrany, toczyło się postępowanie karne, co do czynu, którego dotyczy dowód.
- **Art. 393 § 3 k.p.k.**- możliwość przeprowadzenia dowodów z **dokumentów** prywatnych, które powstały poza postępowaniem karnym (np. notatki, prywatne listy)
- **„prywatna opinia biegłego”**- nie jest to opinia biegłego w procesowym znaczeniu, ponieważ biegłego może powołać jedynie organ postępowania.